

HRVATSKI

Godina XVII, broj 49

6. prosinca 2007.

cijena 100 Ft

Dvadeset i peta obljetnica
utemeljenja Hrvatskoga kluba
Augusta Šenoae u Pečuhu i Ženskoga
pjevačkog zbora Augusta Šenoae

Foto: Branka Pavić-Blažetin

Komentar

Podravina moga djetinjstva

Moj prvi put u Brlobaš vodio je još kao osnovca škole u susjednom Lukovišću. Ravnatelj Gyula Varga dao mi je neko pismo da odnesem tamošnjem učitelju i da se s odgovorom vratim. Tada sam imao priliku da u tadašnjoj školi budem gost učitelja Vidoja Kučančanina. Još prije njega hrvatski učitelj bio je Marko Markulin, bunjevački Hrvat. Ne sjećam se više s kakvim je povodom svratio u našu kuću, idući u Brlobaš, možda poslije dugog pješačenja, da se odmori i okusi snažnu nohu koju smo u malim količinama pili i mi djeca ako smo to poželjeli, naime, po starom adetu grijeh je bilo odbiti nečiju želju. Tada smo već imali svoje hrvatske učitelje, kod nas čuvenog Josu Gugana, također bunjevačkog Hrvata. Oni su ti naši svijetli uzori koji su s nama zavoljeli i podučavali nas na hrvatski jezik, premda nama on nije bio nikada tuđ jer smo na njemu od „maloci“ (čitaj malih nogu) govorili i sanjali. Oni su, dakle, usporedno sa školskom nastavom pokrenuli i kulturni život na hrvatskome. To ne znači da ga prije nije bilo, no sve je išlo na mađarskome!

O našim Brlobašanima u podravskim naseljima drži se i danas da su oni „varošani“, što se nekom skepsom i podsmijehom govorka, ali tu leži zec u grmu! Naravno, to nije nikakva izmišljotina, neki, ajmo reći, „pučki folklor“, već je to „prava Božja istina“, naime, Brlobaš za vrijeme osmanlijske vladavine bio je „opidij“, neka vrsta grada s povlasticama. Tada se mjesto zvaše opidij Svetog Barnabe, o čemu ima podosta svjedočanstava u prepisci na kajkavskome – tada književnom jeziku! – između Fabijana Vidoca u Turbetu, pokraj Sigeta, koji se brinuo i o pastvi raštrkanih 13 hrvatskih naselja u Podravini, a usporedno s njime javlja se i samouki, dabome laik, Andrija Križan, koji je, također, održavao veze sa svojim pečuškim biskupima, a oni su tada stolovali u Zagrebu. Ovdašnji mješoviti hrvatsko-mađarski živalj nije mimoišao ni val reformacije, naime, vjernici prelaze na kalvinsku vjeroispovijed, koju je širio Mihály Sztárai, poznati reformat, inače podrijetlom Hrvat iz podravskog Starina. Dabome, još prije njih iz raznih parnica doznajemo da je u hataru sela Brlobaša bio ribnjak, a pučanstvo, primjerice u 13. stoljeću u susjednim Martincima, nije bilo ništa drugo no poganske vjere, te Borić, hrvatski ban, šalje ovamo ivanovce da ih svrate na pravi put.

Doista, između Lukovišća u mom djetinjstvu bio je „zemljeni put“, a preko seoskih njiva i „legeleše“ (čitaj pašnjaka) vodila je staza te se išlo poprijeko da bi se skratilo dosadno pješačenje. Naravno, kada me je moj učitelj uputio u Brlobaš, išao sam tom „peškom“ (čitaj stazom) i za trenutak zaustavio sam se kod križa kojeg su podigli Brlobašani, tamo početkom 20. stoljeća, koji su, slično svojim suseljanim, išli „trbuvom za kruvom“, čak i preko oceana, u daleku Ameriku. Tada je ispjevan i bečarac u Brlobašu: „Raduje se svaka stara majka, da bu jela beloga žitnjaka“ (donekle moja improvizacija).

Đuro Franković

„Glasnikov tjedan“

Možda je jedno od najintrigantnijih i najzanimljivijih izlaganja na konferenciji koju je koncem listopada priredio Mađarski prosvjetni zavod, naslova „Manjina, većina – integracija“ bilo predavanje donedavnoga glavnog urednika tjednika Slovaka u Mađarskoj „L'udové Noviny“ Imrea Fuhla. S onim što je izrekao kolega Fuhl suočena sam iz dana u dan, nekada više, nekada manje, te je neosporna činjenica da budućnost manjinskog tiska i njegova objektivnost uvelike ovisi o tome u kolikoj mjeri će se napokon neke stvari staviti na svoje pravo mjesto, te kada će se nepozvani, neobaviješteni, miješati posredno ili neki od njih više nego neposredno u uređivačku politiku manjinskih tjednika. Tako je kolega Fuhl između ostaloga naglasio, a što donose i prenose i drugi manjinski tjednici, nesporan značaj manjinskih medija u širenju narodnosne kulture, i to polazeći iz svojih iskustava i spoznaja koja je stekao kao glavni urednik. Naglasio je kako su manjinski listovi u Mađarskoj nedovoljno financirani, te se često ne poštuju zakonske odredbe koje se tiču reguliranja njihove djelatnosti, njihova nesmetanoga funkcioniranja. Ni sam Manjinski zakon koji spominje elektronske medije manjina ni jednim jedinim slovom ne spominje pisane medije manjina. Kada se govori o profesionalnosti rada manjinskih novinara, dovodi se u pitanje

odnos zemaljskih samouprava i narodnosnih saveza kao vlasnika tih istih listova i novinara manjinskih listova. Ako manjinski mediji žele udovoljiti visokoj profesionalnoj razini, onda svagdašnja mađarska vlada mora na sasvim drugi način od dosadašnje prakse pristupiti financiranju manjinskih tjednika i njihovu održavanju. Osiguravši pri tome sredstva za objektivno informiranje javnosti te maksimalno udovoljavanje stručnim obvezama koje se tiču informiranja na visokoj razini.

Da se manjinski novinarski kadar ne može klonirati i u isto vrijeme biti na nekoliko mjesta, jasno mi je kao dan. Doista, u širenju narodnosne kulture veliku ulogu ima i manjinski medij, koji je na licu mjesta, svojom nazočnošću upoznajemo jedni druge i stvaramo čitateljski krug u našoj zajednici. Stvaramo tabore i poklonike pisane riječi. Ili bi i to bio naš zadatak, bar iz moga viđenja naše stvarnosti. Ali za to treba novinarski kadar, trebaju ljudi, financijska sredstva da bi se pokrio informativni, kulturni, gospodarski, regionalni, samoupravni, civilni i ini manjinski prostor na stranicama manjinskih tjednika. U prvom redu treba ulagati u njihova uredništva. Jer bez ljudi ostat će prazne naše hrvatske oaze, pa time i „oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“.

Branka Pavić-Blažetin

Postavljena betlehemska štalicu u Petrovom Selu

Aktualno

Suradnja županijskih manjinskih samouprava u Zali

Dana 22. studenog u Sumartonu Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije zajedno je zasjedala sa Županijskom manjinskom samoupravom Roma, kako bi razmotrili zajedničke probleme te skupa zastupali interese manjina u županiji odnosno prema Županijskoj skupštini. Na sjednici je bio i predsjednik Odbora za nacionalne manjine Zalske županije László Vajda. Istoga je dana održana i javna tribina Županijske hrvatske manjinske samouprave.

Sjednicu je otvorilo Ladislav Penzeš, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije. U raspravi obje su strane iznijele dosadašnja iskustva o djelovanju županijskih samouprava, prema kojem zapravo ni tijekom pola godine županijske samouprave ne vide svoju pravu funkciju, naime, kao županijska organizacija trebala bi imati veću nadležnost od mjesne samouprave, ali ona to nema. Također, županija osjeća da su županijske manjinske samouprave samo teret, i to zbog vrlo loših financijskih mogućnosti županije.

Neki od predstavnika Roma postavio je čak i to ima li smisla da po takvim uvjetima djeluje županijska manjinska samouprava. G. Vajda, koji je ujedno i zastupnik Županijske skupštine, izvijestio je nazočne o položaju narečene skupštine, koja takoreći ne može podmiriti ni svoje troškove djelovanja. Pitanje je i to hoće li ostati županijski sustav u Mađarskoj, naime, sve se češće govori o regijskom sustavu, a onda gdje će imati mjesto županijska manjinska samouprava?

Kako bi županijske manjinske samouprave dobile odista svoj ugled, trebaju postupati zajedno, formulirati svoje zahtjeve ne samo na županijskim nego i na državnim forumima.

Županijske samouprave ovih tjedana pripremaju svoj proračun za 2008. g., stoga su se predstavnici županijskih samouprava složili u tome da će o tom usuglasiti svoje stavove i potražiti predstavnike Županijske skupštine radi usuglašavanja. Predloženo je i to da županijske manjinske samouprave raznih

županija uspostave vezu radi razmjene iskustva te da se potraže parlamentarni zastupnici županije radi zastupanja manjinskih interesa. Predstavnici nazočnih županijskih manjinskih samouprava dogovorili su se da će u što kraćem roku zasjeti, dogovoriti se i iznijeti svoje stajalište Županijskoj skupštini.

Nakon zajedničke sjednice slijedilo je zasjedanje Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, te javna tribina. Vijećnici samouprave prihvatili su preinaku proračuna za 2007. g., plan djelatnosti i programa za 2008. g. i priopćili svoje mišljenje o proračunu Županijske skupštine, koja ni za iduću godinu nije uvrstila nikakvu materijalnu pomoć županijskim manjinskim samoupravama.

Članovi županijske samouprave od nove godine planiraju ove programe: još u siječnju namjeravaju sazvati forum načelnika i predsjednika hrvatskih manjinskih samouprava, a u veljači će predstaviti organizaciju u Međimurskoj županiji, koja županija ima potpisan ugovor o suradnji sa Zalskom županijom. Početkom ljeta sazvali bi Narodnosni susret mladeži, a na jesen ponovno organizirati Jesenske književne dane. Godinu bi završili s Pomurskim hrvatskim balom. Predloženo je da se uspostavi veza na vjerskom polju preko granice radi održavanja hrvatskih misa u našim naseljima. Javna tribina bila je vrlo slabo posjećena, no netko se sjetio da se spomene važnost očuvanja hrvatskoga jezika. Predloženo je da se provede mjerenje položaja odgoja i obrazovanja u Pomurju.

Beta

Županijski hrvatski dan u Harkanju

Hrvatska samouprava Baranjske županije 8. prosinca organizira Županijski hrvatski dan, koji će se održati u mjesnom domu kulture u Harkanju s početkom u 17 sati. U sklopu programa održat će se Forum hrvatskih manjinskih samouprava Baranjske županije čiji su predavači: dr. János Hargitai, predsjednik Skupštine Baranjske županije, koji će izlagati na temu Iskustva rada teritorijalnih manjinskih samouprava; Mišo Hepp predsjednik Hrvatske državne samouprave, govorit će o Suradnji HDS-a s teritorijalnim i mjesnim samoupravama, a Branka Pavić-Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika, uz predstavljanje našega tjednika, govoriti će na temu Rad i kontakti s čitateljima Hrvatskoga glasnika; Mišo Šarošac, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije, govori će o Dosadašnjem radu i planovima HSŽB, a bit će to ujedno i njezino javno saslušanje.

U 18 sati počinje Folklorni program KUD-a „Mohač“ i mješovitog zbora iz Harkanja, nakon čega slijedi zajednička večera uz hrvatsku tamburašku glazbu.

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja Marija Vargović sazvala je sastanak Odbora u sjedištu HDS-a, 22. studenoga. Na dnevnom redu bile su teme naslovljene: Plan rada Odbora za kulturu i vjerska pitanja za 2008. godinu, Pravilnik o organizaciji i radu Odbora za kulturu i vjerska pitanja, Ostala pitanja i prijedlozi.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava XII. okruga poziva sve zainteresirane na Javnu tribinu koja će se održati u Kulturnom središtu (MOM, Csörsz u. 18) 8. prosinca 2007. s početkom u 17 sati. Nakon tribine uslijedit će kulturni program.

BAJA – Sjednica Odbora za odgoj, obrazovanje kulturu i društvene odnose

U utorak, 20. studenog, u županijskom Domu manjina u Baji održana je sjednica Odbora za odgoj, obrazovanje, kulturu i društvene odnose Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

Na redovitoj sjednici Odbora, koji ima i vanjske članove, bilo je riječi prije svega o planu rada za 2008. godinu, te o programima i priredbama za iduću godinu. Nakon što je Županijska hrvatska samouprava među svojim ciljevima istaknula podupiranje mjesnih programa koji su od zajedničkog interesa, koji uključuju više naselja, potrebno je utvrditi postojeće stanje, evidentirati najvažnije priredbe koje se planiraju za iduću godinu. Kako nam ukratko reče predsjednica Odbora Anica Matoš, s navedenim ciljem ovih su se dana pismeno obratili mjesnim hrvatskim samoupravama, kako dobili obavijest o kulturno-umjetničkim skupinama, orkestrima i mjesnim priredbama. Zatražili su i kronološki redoslijed programa za iduću godinu, kako bi ih mogli uskladiti sa županijskim priredbama.

Obavijest

Poštovani čitatelji i slušatelji! Obavještavam vas da će se iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, koja će biti održana 15. prosinca s početkom u 10 sati, moći prvi put uživo pratiti u cijelosti slikom i tonom preko internetskog **Radija Croatia**. Budite uživo s Radiom Croatia na Skupštini Hrvatske državne samouprave. Kliknite 15. prosinca na www.radio.croatia.hu i saznajte o čemu će raspravljati vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj.

Ne zaboravite, 15. prosinca www.radio.croatia.hu, internetski radio Hrvata u Mađarskoj!

Trischler: Manjinama dvostruko pravo glasa

OSIJEK – Građanima koji pripadaju nekoj od nacionalnih manjina u Hrvatskoj, treba omogućiti dvostruko pravo glasa i Ustavom konačno definirati tko doista može predlagati kandidate za Sabor u 12. izbornoj jedinici – osnovne su poruke koje je odaslala kandidatkinja za Sabor predložena od Njemačke narodnosne zajednice, Zemaljske udruge podunavskih Švaba Renata Trischler. Ona je predložena za saborsku zastupnicu: austrijske, njemačke, židovske, bugarske, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske i vlaške manjine u Hrvatskoj.

Ako pripadnik manjina iskoristi pravo glasanja za svoga manjinskog zastupnika, nema pravo biranja političke opcije u Hrvatskoj, što treba promijeniti. Manjine imaju pravo na svog predstavnika, ali i na odabir političke opcije jer žive u ovoj zemlji i jednako privređuju kao i ostali građani. Također, Ustavom treba regulirati tko može predlagati kandidate za Sabor na manjinskim listama. Smatramo kako to mogu manjinske udruge i društva, koji i održavaju kulturni i nacionalni identitet svake pojedine manjine – zaključila je Trischler. (D. Đ.)

PEČUH – U Galeriji Csopor(t) Horda u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu 13. prosinca otvara se izložba hrvatskoga grafičara Josipa Zankija. Izložbu će s početkom u 18 sati otvoriti kazališni redatelj László Bagossy.

VINCJET – Djelatna zajednica hrvatskih komunalnih političarova u Gradišću (Austriji), na čelu s pinkovačkim načelnikom Leom Radakovićem je organizirala poprok festival 1. decembra, subotu. U vincjetskoj športskoj dvorani za priredbe, od 20.30 je nastupao PAX (Austrija), koncertirala je hrvatska zvijezda Severina, a za njom je publiku zabavljao sve do zore petrovski Pinka-band. Na festival su se ganuli dva organizirani autobusi s obožavateljima iz južnoga i sridnjega Gradišća.

BUŠEVEC, ŠOPRON, BRATISLAVA, BEČ – Sa svojim božićnim, muzičko-vokalnim repertoarom će se ganuti buševčki folklorasi 7. decembra, petak, da bi čez tri dane nastupali u tri država na najveće veselje Gradišćanskih Hrvatova. Prvi dan će jačiti u Koljnofu i Šopronu, 8. decembra, subotu, početo od 20 uri nastupaju u Jezuitskoj crkvi u Bratislavi, a spavaju kot domaćinov u Devinskom Novom Selu ter Čunovu. Nedilju, u bečkoj crkvi Am Hof će držati koncert od pol ure s najljepšim hrvatskim jačkama. Na objed i na pogledanje glavnoga grada će proći s kotrigi društva Kolo Slavuja.

Glasnikove tribine u Gradišću

Pokidob Gradišće obuhvaća dva županije, Glasnikova tribina je bila održana i na sjeveru i na jugu ove regije. Još pred IV. sastankom bivših i sadašnjih tancošev Konoplja 17. novembra, subotu, u kemljanskoj knjižnici su skupadošli štitelji iz Kemlje i susjedne Bizzonje. Glavnu i odgovornu urednicu Hrvatskoga glasnika Branku Pavić-Blažetin je pozdravila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, Marija Nović-Štipković ka se i sama redovno javlja sa svojim izvješćaji na stranici Hrvatskoga glasnika. Na pitanje glavne urednice svi nazočni su tvrdili da poznaju i štu tajednik Hrvatov u Ugarskoj, ali u otvorenoj diskusiji je pravoda ispalo da u ovom sjevernogradišćanskom naselju nij već jako narašćaja, mlađe generacije ke bi djelale za hrvatsku zajednicu, a zrelije generacije se pominaju isključivo na kemljanskom narječju, zato je njim vekši dio Hrvatskoga glasnika i teško razumljiv. Uza to svaki prilog, kipic o vlašćem selu svenek je dobrodošao i veselja vridan u ovom krugu. Četvrtak, 22. novembra, u Sambotelu u sjedišću gradske Hrvatske manjinske samouprave na štiteljskom sastanku se je predstavila i Izdavačka kuća Croatica. Branka Pavić-Blažetin je najprlje predstavila djelatni krug, regionalni raspored ter način djelovanja kod naših novin i spomenula da Hrvatski glasnik s online izdanjem skupa štekih 3000-4000 štiteljev i da je broj pretplatnikov trikrat vekši odonda otkad je ona na peljajućoj funkciji. Apelirala je na sve manju državnu potporu glasila i rečeno je uz ostalo i to da suprot teških uvjetov Hrvatski glasnik je jedini informativni list u Ugarskoj, iako zavolj manjkanja prostora nij uvijek tako aktualan kako bi to mi, novinari i štitelji, željili. Na kritiku sa strane štiteljev iz drugih regij, da je prevec materijalov iz Gradišća, ke oni teško razumu, Vince Hergović je zbudjeno reagirao s timi riči „...ako nam se odzame gradišćanska rič, onda je Gradišće umrlo!“ To je potvrdio i glavni urednik Hrvatskih novin u Austriji Petar Tyran dodajući još k tomu, „neki ljudi ako nimaju što drugo kritizirati,

onda kritiziraju jezik!“ Potaknuta je u tom razgovoru još tjesnija suradnja med Hrvatskim glasnikom i Hrvatskim novinami. Direktor Izdavačke kuće Croatica Čaba Horvath je nazočnim predstavio bogati plod Izdavačke kuće, med njimi su i zvanaredni izdanji u pogledu nas, kot knjiga zagrebačkoga autorskoga para Tomislava Jelića i Željka Holjevca o Gradišćanski Hrvatima u Ugarskoj i Slovačkoj, čija promocija je predvidjena u Beču ter u nekom selu ovde u Gradišću, početkom dojdućega ljeta. Grafički album Lajoša Brigovića je još friško izdanje, a Titova knjiga dr. Ivica Đurok, kako smo doznali, predstavljena je pred kratkim u Baji, a pripravlja se na sajam knjig i u Pulu. Ovde su i glazbeni produkti, najnoviji med njimi cedejka petroviskoga zbora Ljubičica i GRAJAM, a u pripremi je još CD-ploča nardarskoga zbora. Predsjednik gradske Hrvatske manjinske samouprave Laslo Škrapić potom je sve nazočne invitirao još na kušanje vina.

-Tiho-

Narodnosna konferencija u Budimpešti

Manjina većina – integracija?

Temeljem sudjelovanja prvom dijelu konferencije održanom 26. rujna u organizaciji Mađarskoga prosvjetnoga zavoda i Lektorata primijenjenih umjetnosti, naziva „Manjina, većina – integracija“, 14. studenog održan je drugi dio konferencije pod nazivom «Njegovanje narodnosnih kultura u Mađarskoj» s temama vezanim uz prosvjeđivanje u zajednicama, s narodnosnim jezicima, umjetnostima i kulturama kao i predmetnom zaštitom narodnosnih kultura.

Cilj i zadaća i ovoga dijela konferencije bilo je razmatranje narodnosne prosvjete u praksi, aktualnosti kulturnog stanja i prosvjete kao i djelatnosti postojećih manjinskih ustanova na kulturnom polju.

Navedenom skupu – osim Roma – i ovoga puta većinom su pribivali predstavnici državnih manjinskih samouprava, zemaljskih civilnih udruga, savjetnici i atašei za kulturna pitanja u Mađarskoj akreditiranih matičnih država. S hrvatske strane pozivu su se odazvali predsjednik HDS-a, Mišo Hepp, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, predsjednik Odbora za pravna pitanja HDS-a Jozo Solga, ravnatelj Croatice Čaba Horvath, s Veleposlanstva odgovorna za narodnosna pitanja, kulturu i tisak Neda Milišić te suradnica Melinda Adam, vodeća glavna savjetnica Glavnog odjela za narodnosti i mogućnosti za jednakost pri Ministarstvu prosvjete i kulture, Janja Horvat, Jelica Pašić-Drajko, Stipan Krekić i dopisnik Hrvatskoga glasnika.

Nakon pozdravnog slova glavne ravnateljice spomenutoga zavoda Erike Borbáth, naglašeno je da će tijekom skupa prvenstveno biti riječi o pojedinačnim zadaćama i njihovim mogućnostima u pogledu ostvarenja, a koje će približiti onim pitanjima koja naviru u svezi s nacionalnom i manjinskom problematikom.

Ombudsman dr. Ernő Kállai reče kako postoje mnoga pitanja koja se vežu za 13 ma-

njinskih zajednica u Mađarskoj, koja pokušavaju unaprijediti očuvanje identiteta. Na temelju svoje dosadašnje prakse – na žalost – susretao se i takvim pitanjima koja negiraju postojanje narodnosnih kultura, čak i narodnosnih zajednica. Ta je činjenica veoma zabrinjavajuća i velik izazov za građane koji vjeruju da postoje i da je to za našu državu dobro jer sačinjavaju jednu multikulturalnu sredinu u kojoj sa svim svojim ograncima dominira akutno pitanje, očuvanje kulture, jezika i baštine. Od posebne je važnosti ističana pravna uporaba materinskog jezika. Iznosi svoju sumnju da je u tome pogledu diljem naše države malo takvim sela ili gradova u kojima se, bilo u okviru samouprave, vjerskog ili zdravstvenog života svakodnevna problematična pitanja mogu rješavati na jezicima manjina. U tome pogledu odgovornost nije samo na pojedinim članovima manjinskih zajednica, već se uzroci toga nalaze i u mađarskome društvu i njegovim 150-godišnjim političkim neshvatljivim previranjima. Kako je rečeno, očuvanje najvažnijih manjinskih elemenata danas iziskuju i borbu u interesu opstanka i postojanja manjinskih ustanova, napose u pogledu javne uporabe materinskog jezika, a što treba da se ogleda i u postojećim medijskim sredstvima, televizijskim i radijskim postajama odnosno emitiranju njihovih programa u povoljno vrijeme. Konferencije i sastanci ove vrste umnogome mogu poslužiti mogućnostima za konkretno očuvanje manjinskog identiteta, naime, i odnosima mađarskog društva prema tim pitanjima pružaju šanse za spašavanje i očuvanje dosadašnjih raznobojnosti da Mađarska – kako reče svojevremeno Sveti Stjepan – ne bi postala jednojezična, i država jedne kulture, već raznobojna, multikulturalna, zajednica obdarenih i uspješnih građana – rekao je na koncu gosp. Kállai, zaželjevi odgovorno i uspješno

savjetovanje na konferenciji. Naredna predavanja zapravo su tekla prema sekcijama, što znači da je na temu Prosvjeđivanje u zajednicama, predsjedatelj bio vodeći savjetnik Prosvjetnoga glavnog odjela Ministarstva prosvjete i kulture dr. Bertalan András Székely.

Predavačica, na temu Sadržaji i mogućnosti prosvjeđivanja u zajednicama, bila je spomenuta glavna ravnateljica MMIKL Erika Borbáth, koja je pored očuvanja manjinskog identiteta iznijela neke stavke sveopće deklaracije o potrebama kulturnih i prosvjetnih raznobojnosti te ljudskim pravima korištenja materinskog jezika, međunarodne organizacije UNESCO.

Na temu Narodnosni prosvjetni centri u Mađarskoj, koreferentica bila je Katalin Király, ravnateljica Slovačkoga prosvjetnog centra, a nju, na temu Crkvene zajednice i uloga vjerskoga života u očuvanju identiteta, slijedilo je predavanje povjesničara Andrása Grószsa.

Poslije kraće stanke, tijekom naredne sekcije – Narodnosni jezik i kultura – uz predsjedavanje ravnateljice Izdavačke kuće NOI te glavne urednice rumunjskog tjednika Éve Simon, slijedio je referat urednika slovačkoga tjednika Imre Fuhla koji je obuhvatio temu Uloga narodnosnih medija u kulturi tuzemnih narodnosti.

O jezičnoj prosvjeti, izdavačkoj djelatnosti i njezinom širenju u narodnosnim krugovima, govorio je ravnatelj Non-profitnog poduzeća za kulturu, informativnu i izdavačku djelatnost Čaba Horvath.

O opskrbi narodnosnih knjižnica govorila je ravnateljica Zemaljske knjižnice grčke samouprave Katalin Halász, dok je predavanje –Pere Lastića glasilo Amaterske i profesionalne kazališne radionice na materinskom jeziku. Koreferentica Gabriela Hadžikostova govorila je o praktičnim primjerima studijskog slučaja kazališnih djelovanja.

U popodnevним satima prijedeno je na treću sekciju rasprave o umjetnostima i narodnosnoj kulturi, kojom je predsjedavao predsjednik Zaklade grčke kulture Vasilis Angelidis. Prvi predavač bio je glavni urednik njemačkog tjednika János Schuth, dok je predsjednik Zemaljskog savjeta njemačkih pjevačkih, glazbenih i plesnih družina u Mađarskoj Ferenc Heilig dao pregled stanja i uloge Zaklade „Landesrat“.

U okviru zadnje sekcije, s tematikom: Zaštita naslijeđa narodnosne materijalne kulture u muzejima u Mađarskoj, ravnatelj svih muzeja u Željeznoj županiji dr. Šandor Horvat na početku svog izlaganja upoznao je skup s tipovima uvrštavanja muzeja prema kojima se zna za: Zemaljski prikupljački muzej, Županijski muzej, Regionalni muzej, Tematički muzej kao i javne zbirke i izložbe.

Marko Dekić

Hrvatska nastava u Tukulji

U tukuljskoj osnovnoj školi već se desetljećima odvija nastava hrvatskoga jezika. O sadašnjem trenutku nastave hrvatskoga jezika, koju pohađa 64 učenika, porazgovarali smo i obavijestili se od Edmonda Bendea, mladoga profesora hrvatskoga jezika koji od prošle godine radi u Tukulji. Edmond je rodom iz Bačke i član je dobro poznatoga Tamburaškog sastava Bačka te učenik učitelja tambure Stipana Krekića. Od kolovoza 2006. zaposlen je u tukuljskoj školi i zajedno s Marijom Prenner-Dobóczy predaje hrvatski jezik. Edmond predaje hrvatski jezik u 1, 2, 4, 5. i 6. razredu, a s učenicima 3. razreda radi njegova kolegica Marija. Trenutno u tukuljskoj školi nastave hrvatskoga jezika nema u 7. i 8. razredu, a u odnosu na prošlu školsku godinu porastao je broj učenika hrvatskoga jezika za četiri učenika. Hrvatski jezik predaje se u četiri sata tjedno, u satnici za

materinski jezik. Kako kaže Edmond, to nije mnogo, ali se trude iskoristiti sve dodatne prilike za razgovor, a i za učenje.

Tako Osnovna škola u Tukulji ima dugogodišnju prijateljsku vezu s Osnovnom školom „Prečko“ u Zagrebu. Ovo je više nego plodna suradnja. Škole su potpisale i povelju o međusobnoj suradnji, a razmjene djelatnika i učenika učestale su i redovite. Ovog ljeta Tukuljci su, u okviru suradnje dviju školskih ustanova, ustrojili ljetni tabor u Hrvatskoj. U njemu je boravilo 20 učenika iz Tukulje te 25 iz spomenute zagrebačke škole. Tukuljske su učenike pratili: Marija Prenner-Dobóczy, Ágnes Fellegi-Halász i Edmond Bende. Skupa sa Stelom i Mandicom iz Zagreba, učiteljicama u OŠ „Prečko“, odlično su se osjećali u taboru koji je organiziran u Brodarici kraj Šibenika. Sljedeće će godine prijatelji iz Hrvatske doći u Tukulju, a Tukuljci se nadaju

kako će se i „bez mora“ dobro osjećati. U tukuljskoj osnovnoj školi odnedavno je utemeljena školska plesna skupina gdje plešu učenici iz 5. a razreda čiji je razrednik Edmond Bende.

Tako su na zatvaranju prošle školske godine i članovi plesne skupine nastupili, prvi put, u svečanom programu te su imali jako lijep i velik uspjeh, a pratio ih je garski Orkestar Bačka. Mali plesači plesali su bunjevačke plesove (Divojačko kolo, Momačko kolo, Veliko kolo) koje je s njima uvježbao Edmond Bende.

Imena članova školske plesne skupine:

Adam Balint, Vivien Baka, Adrienn Čepelsiget, Aleksandra Joskin, Žuži Borbaš, Silvija Doža, Reka Vislai, Klaudija Rozgić, Danijel Vejmol, Ivan Milković, Regina Kalapač, Nikolett Vanczo, Janoš Halas, Bence Czita, Ivett Santai, Timea Kolar, Anita Boda i Čongor Paulus.

U Tukulji, kako što se vidi, poklanja se pozornost i aktivnostima izvan nastave hrvatskog jezika, a sve radi njegovanja samosvijesti i jačanja njezina prestiža. I plesom se daju dodatni poticaji djeci, pa tako ona mogu bolje upoznati i hrvatsku kulturu, hrvatski jezik. I u školskim odmorima na hodniku, ako ima mogućnosti, Edmond i njegova kolegica s djecom govore hrvatski, kako bi tako ona navikla služiti se hrvatskim jezikom u ophođenju s nastavnicima i shvatila njegovu praktičnu korist u svakodnevnom životu. Od prošle godine u školi se organizira i školsko i natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. Ono je priređeno zajedno s kolegicom engleskog jezika. Tako je istoga dana održano natjecanje u kazivanju stihova, takozvano englesko-hrvatsko natjecanje. Bilo je zanimljivo, kaže mi moj sugovornik.

bpb

TUKULJA – Učenici i djelatnici tamošnje osnovne škole sa svojim športašima od 15. do 17. studenoga boravili su kod svojih prijatelja iz zagrebačke Osnovne škole „Prečko“, kazao nam je Edmond Bende koji u tukuljskoj školi predaje hrvatski jezik. Suradnja između dviju spomenutih škola već je tradicionalna i dugogodišnja te se odvija uz potporu tukuljske Hrvatske manjinske samouprave. Iz tukuljske škole u Zagrebu je boravilo ovoga puta 25 učenika športaša koje su pratili i djelatnici škole pa i oni koji skrbe za nastavu hrvatskoga jezika. Prigoda je to za produblivanje prijateljskih veza sa Zagrebom, te mogućnost učiteljima i učenicima da čuju hrvatski u hrvatskoj jezičnoj sredini, a onda se lakše uči i jezik.

Intervju

Marija Silčanov-Kričković

Predstavljamo podjednako poznatu i priznatu pedagoginju i koreografkinju među stručnjacima folklornih krugova i plesnog umjetničkog života u Mađarskoj, napose hrvatskim amaterskim plesnim ansamblima i družinama, Mariju Silčanov-Kričković, koja je svoju životnu putanju usmjerila i posvetila plesnoj umjetnosti, usavršavajući se u okviru Narodnoga prosvjetnog instituta, stekla je „A” kategorijsko priznanje plesne obuke, a u Mađarskome prosvjetnom institutu pak diplomu umjetničke voditeljice klasično-baletno-društvenih plesova, da bi na koncu, na Mađarskoj plesno-umjetničkoj visokoj školi stekla titulu pedagoga narodnoga plesa i koreografa.

Razgovor vodio: Marko Dekić

Kada ste odlučili stupiti u svetište jedne od devet muza, božice plesa Terpsikhore, odnosno za ovaj ne baš zavidni, mukotrni, ali neosporno oku i sluhu lijepi poziv? – upitali smo slavljenicu, gđu Silčanov-Kričković, koja se nakon sedmogodišnjeg osnutka Centralnog ansambla Južnih Slavena (1959. god.), a kasnije Centralnog ansambla narodnosti u Mađarskoj, uključila u rad plesnog ansambla.

– Ako se dobro sjećam, mi smo se prvi put sreli na plesnim probama koje je stručno predvodio mladi entuzijasta folklora, osnivač spomenutog preteče ansambla, danas Hrvatskoga plesnog umjetničkog ansambla „Luč”, na Trgu ruža, u „našoj gimnaziji”, Antun Kričković. Bilo je to davne 1966, što znači da sam kao početna plesačica, tijekom narednih godina pak izrasla u asistenta umjetničkog voditelja odnosno njegova neposrednog suradnika, sustvaratelja daljnjih plesno-umjetničkih ostvarenja. Dakle, od 1969. g. sam umjetnički rukovoditelj podmlatka ansambla

„Luč”. Iste godine, s prelaskom u Mađarski državni narodni ansambl, postajem profesionalnom plesačicom. Od 1982. g. svoje profesionalno djelovanje nastavljam kao voditeljica plesnog odjela, u također profesionalnome plesnom umjetničkom ansamblu „Budapest”. U istom ansamblu su mi objelodanjene, i danas redovito u programu izvođene koreografije, kao što su: Kalotaseški parni ples, Djevojački ples s bocama, Kalački marš i Zemlenski parni ples. Od siječnja 1987. g., u okviru tadašnje Hrvatsko-srpske osnovne škole i gimnazije (danas u HOŠIG-u) djelujem kao profesorica kulturno-prosvjetnih odnosno folklornih djelatnosti.

Kao prosvjetna djelatnica i profesionalna koreografkinja, osim već spomenutih, trenutačno na čemu radite?

– Ako pogledamo, i vremenski pa i brojčano, mnogo je i izreći sadašnje moje zauzetosti. Naime, djelujem u okviru pet društava: Hrvatskome plesnom umjetničkom ansamblu „Luč”, KUD-u „Tamburica”, u tzv. „Donjoj” i „Gornjoj” osnovnoškolskoj te gimnazijskoj plesnoj skupini i u budimpeštanskoj Hrvatskoj izvornoj družini.

Kao profesionalna plesna umjetnica s izvanrednim osobnim nadarenostima, često ste nastupali i kao solistica. U kojim plesnim koreografijama i ansamblima?

– Na dosadašnjoj paleti svojih solističko-umjetničkih ostvarenja u okviru Mađarskoga državnog narodnog ansambla nalaze se ove plesne kompozicije i koreografije: u ulozi nevjeste Svatovac, Stari mađarski plesovi, Uoči svatova, Sikuljski okretni ples, Moja je nevjesta, Mali pijetao, Životno stablo, Pjesma planina, Putovi, Svatovac u Hegyközu, Večer na prelu, Pastirče, a u ansamblu „Luč” Ifigenija, Pigmalion, Zbojnici – Janošikova smrt (slovačka balada) i Elektra.

Poznate su nam vaše koreografije koje se i dan-danas izvode u okviru ansambla „Luč” i KUD-a „Tamburica”.

– Svakom umjetniku čini izuzetno zadovoljstvo i radost kada mu se na sceni, uživo, objelodanjuje osmišljeno djelo. Tako se i sama, nepristrano, veselim u sebi, promatrajući razigranu mladež koja izvodi plod mojih umjetničkih ostvarenja kao što su, primjerice radi: Valpovačko kolo, Šokački plesovi, Pomurska raspoloženja, Gradišćanski ples s jastukom, Bunjevački plesovi, Splitski plesovi, Djevojke planina, Podravska svita, Plešuće zvjezdice, Zalski svadbeni plesovi, Turak jaše, Šibare, Djevojački ples iz Sárkőza, Slavonski plesovi, Žetva (žetveni običaj). Osim rečenih, zajedno sa svojim suprugom Antunom Kričkovićem, sa stručnošću i postavljanjem novih koreografija, pomagali smo i podržavamo umjetnička djelovanja diljem Mađarske postojećih hrvatskih, a i srpskih amaterskih družina. Navodim samo neka naselja: Bačino, Gara, Dušnok, Petrovo Selo, Unda, Bizonja, Kemlja, Pečuh, Hrvatski Židan i Pomaz – rekla nam je na koncu našega dijaloga Marija Silčanov-Kričković, stručna folklorna djelatnica, dobitnica više odličja: od Ministarstva prosvjete „Za socijalističku kulturu”, od Hrvatske samouprave grada Budimpešte za osobit doprinos razvoju društvenog života budimpeštanskih Hrvata Spomenicu „Ivan Antunović”, od HDS-a odličje za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture i folklora u Mađarskoj.

Ovaj intervju ne bi bio cjelovit ako se ne bi spomenula njezina 1979. g. rođena kći Jelica – koju je gđa Marija skromno prešutjela – ali mi znamo da je dijete naslijedilo gene svojih roditelja i također krenulo stazama plesne umjetnosti. Jelica Kričković završila je našu osnovnu školu i gimnaziju, na Katedri hrvatskog jezika i književnosti Filozofskog fakulteta ELTE stekla nastavničku diplomu, a na Mađarskoj visokoj plesno-umjetničkoj školi diplomu koreografa. Bila je dugogodišnja soloplesačica KUD-a „Tamburica” i ansambla „Luč”. Danas je profesionalna umjetnička voditeljica međunarodnoga plesnoga tečaja u škotskom Edinburgu.

Zanimljiva predavanja u organizaciji Hrvatske samouprave budimpeštanskoga V. okruga

U godišnjem planu aktivnosti Hrvatske samouprave V. okruga grada Budimpešte važno mjesto zauzimaju predavanja kojima organizatori žele upoznati i hrvatsku i širu javnost s temama koje obilježavaju hrvatsku kulturu i povijest, književnost Hrvata u Mađarskoj te veze dvaju prijateljskih i susjednih naroda, Hrvata i Mađara. Kako nam reče predsjednica Hrvatske samouprave V. okruga Marija Lukač, započeo je niz predavanja od kojih su dva već održana, a žele započeto nastaviti i u godini koja je pred nama.

Nakon uspješno organizirane izložbe Nacionalne manjine u fotografijama, otvorene 16. studenoga, čijem su otvaranju pribivali i manjinski ombudsman Ernő Kállai te predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo

Hepp, 22. studenoga pred prepunom dvoranom Leonardo u Aranyevoj ulici književni povjesničar Stjepan Blažetin izlagao je na temu «Jedan pogled na književnost Hrvata u Mađarskoj». Predavanju su, među drugima, nazočili veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić sa suradnicima, te predsjednica Glavnogradske hrvatske samouprave Anica Petreš-Németh. Tjedan dana poslije, 28. studenoga, u istoj organizaciji povjesničar Dinko Šokčević u Szemereovoj ulici, u zgradi tamošnje škole održao je predavanje na mađarskom jeziku na temu: «Slike iz višestoljetne povijesti mađarsko-hrvatskih veza». I ovo predavanje pobudilo je veliko zanimanje, te mu je nazočilo brojno slušateljstvo.

uredništvo

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Pečuhu i Segedinske hrvatske manjinske samouprave, u Klubu je 5. prosinca otvorena izložba slikarice Erike Orgovány pod naslovom Boje Jadrana. Izložbu je u Galeriji Hrvatskoga kluba otvorio predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp. Izložba se ostvaruje potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, a javnosti će biti dostupna do 11. siječnja.

LUKOVIŠĆE – Pod dvojezičnim naslovom *Lakócsai üzenet – Lukoviška poruka* objavljen je 3. broj tog lista. Mještani četiriju podavska naselja u Mađarskoj, na mađarskom i hrvatskom jeziku, mogu se informirati o raznim događajima u koja su aktivno uključeni Lukovišćani, Potonjani, Novoseljani i Brlobaščani pokraj Drave. Središnja škola u Lukovišću nedavno je obnovljena (krov i sanitarni čvor, a učenici u svojoj kategoriji postigli su zapažene uspjehe u natjecanju iz hrvatskoga jezika i narodopisa, naime, u školi hrvatski se predaje kao predmet. Školarci su u sklopu suradnje sa svojim vršnjacima iz okolice Bjelovara u Hrvatskoj proveli nezaboravnih tjedan dana na otoku Pašmanu. Na hrvatskom jeziku možemo uostalom čitati i vijesti te o oživjeloj kulturnoj djelatnosti, a u prilogima donose se informacije o obnovljenoj rasvjeti u mjesnoj crkvi te o športu.

PEČUH – U organizaciji Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, 4. prosinca predstavljen je najnoviji broj Etnografije Hrvata u Mađarskoj čiji je urednik Đuro Franković. S urednikom Frankovićem razgovor je vodila docentica dr. Janja Prodan. Priredba je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Pozivnica

Hrvatska manjinska samouprava Željezne županije srdačno Vas poziva na Adventski koncert.
Mjesto koncerta: Katedrala (Szombathely, Ul. J. Szilija).
Datum programa:
15. decembar 2007. u 15 uri.
Nastupit će svi hrvatski zborovi Željezne županije.

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu za prosinac 2007. g.

09.(nedjelja) 12. 2007.

SANTOVO, Dom kulture, 17 sati
Antun Karagić: Pošteni varalica

10. (ponedjeljak) 12.2007.

PEČUH, Kazališna dvorana, 17 sati
Dan Imrea Ecka

13.(četvrtak) 12.2007.

PEČUH, Galerija Cспор(t) Horda, 18 sati
Otvorenje izložbe grafičara i slikara Josipa Zanki iz Hrvatske

15.(subota) 12. 2007.

PEČUH, Aula Pečuškog sveučilišta, 17 sati
Božićni koncert u Pečuhu-Zvijezde večeri: Gazde

20.(četvrtak), 21.(petak-premijera) i 22.(subota)

PEČUH, Kazališna dvorana, 19 sati
Miroslav Krleža: Sprovod u Theresienburgu

Trenutak za pjesmu

Mate Šinković:

NA MIKULE

Došal je Mikula stari,
ko ni sniga se ne mari.
Zato nosi putnu tešku,
nutri jima rušku mehku.
Jabuke, orihi zlati,
potukeće on pod vrati.
Ki je vrli tomu daje,
vrlu torbu cukra, dare.
Dobra dica na ov dan,
praznuju Mikule dan.
Zločestim donese krampus,
s korbačem po glavi tampus.
Smrzle ripe jim va čižmu,
a oni pod stelju bignu.
Dica viču, kucak laje,
Mikula udarce daje.
Lanci oštro mu škrebaću,
orihi se po tlu taču.
Plahi pogled teško mine,
gledadu kod miš zmekine.
Dones nam Mikula vsega,
za velikog snižnog brega.

Programi bačkih Hrvata za prosinac 2007. godine

8. prosinca (subota)

BAJA BOŽIČNI KONCERT

Program:

14.30 Otvorenje izložbe bačvanskih slikara
(Narodnosni dom)

16.00 Hrvatska misa u župnoj crkvi Svetog
Antuna Padovanskog, misu služi fra
Ivan Holetić iz Subotice, svira TS
«Ravnica» iz Osijeka

18.00 Božićni koncert – zvijezde večeri
ZVONKO BOGDAN i orkestar,
TS «RAVNICA» iz Osijeka
(Gradsko kazalište, Ulica Oroszlán
3)

9. prosinca (nedjelja)

SANTOVO, Dom kulture, 17 sati
**HRVATSKO KAZIŠTE PEČUH – Antun
Karagić: POŠTENI VARALICA**

11. prosinca (utorak)

BAJA, Opće prosvjetno središte „József
Attila” u Baji, 14 sati
**ŽUPANIJSKO NATJECANJE U
KAZIVANJU HRVATSKIH STIHOVA**

14. prosinca (petak)

BAJA,
Njemačko opće prosvjetno središte, 17 sati
**ŽUPANIJSKI DAN MANJINA
KEČKEMET**,
Csepegi Csárda, 18 sati
BUNJEVAČKO BADNJE VEČE
Nastupa Folklorna skupina i TS
«Bačka» iz Gare

15. prosinca (subota)

GARA, Dom kulture, 14 sati
**MATERICE I OCI, BOŽIČNI PROGRAM
ZA UMIROVLJENIKE**
KACMAR, Župna crkva, 14 sati
SPOMEN-DAN IVANA PETREŠA
14.00. „Bunjevačka misa” u župnoj crkvi
15.00 Prisjećanje na Ivana Petreša i polaganje
vijenaca kod spomen-ploče

BAJA,

Njemačko opće prosvjetno središte, 18 sati
**35. GODIŠNJICA UTEMELJENJA KUD-a
«BUNJEVAČKA ZLATNA GRANA»
(NEKADAŠNJI KUD BUNJEVAČKE
ČITAONICE), MATERICE I OCI**

20. prosinca (četvrtak)

SANTOVO,
Dom kulture, 17 sati
**BOŽIČNI PROGRAM HRVATSKE
OSNOVNE ŠKOLE**

29. prosinca (subota)

DUŠNOK,
Župna crkva, hrvatska misa 15 sati
**BOŽIČNI KONCERT – SUSRET
HRVATSKIH CRKVENIH ZBOROVA**
Sudjeluju crkveni zborovi iz Santova,
Kačmara, Baje, Vršende i Dušnoka

Književna večer Marka Dekića u Tukulji

Uz posredništvo *Stipana Malacka*, člana Hrvatske manjinske samouprave u gradu Tukulji, 16. studenoga, s početkom u 18 sati, u kinodvorani gradskoga doma kulture i knjižnice, u organizaciji tijekom rujna utemeljenoga Tukuljskoga hrvatskog izvornog društva, u nazočnosti brojnih mještana, odraslih, učenika i mladeži, održano je književna večer pjesnika Marka Dekića. Nazočne, među njima gradonačelnika Pála Hoffmana, dogradonačelnicu dr. Luciju Vass i gosta večeri, pozdravila je dopredsjednica Društva Katinka Farkaš.

Organizatori su, za uvod, ovoga puta upričili poseban kulturni program koji se sastojao od skupnog recitiranja „vrtičaša”, pjesnikovih stihova iz zbirke pjesama za djecu „Sunčana polja”, s naslovom „Pjesma”, a zatim je uslijedio splet hrvatskih narodnih igara prilagođenih djeci, koje su uspješno uvježbale voditeljica našega vrtića Marta Grgić i odgojiteljica Marija Subotin-Gajarski.

Učenici nižih razreda gradske osnovne škole Nikoleta Vančo, Livien Boka i Ivan Milković kazivali su stihove gosta: Listopad, Stari orah i Majka mi je...

Iznenadjenje za okupljene pripremio je i mjesni „racki” muški zbor, koji je uz harmoniku ravnatelja gradskoga doma kulture i knjižnice, diljem naše domovine poznatog voditelja sastava „Kolo”, Ladislava Halasa, predstavio uglazbljene pjesme Marka Dekića: Jesen stiže, Sviraj, sviraj tamburice i Šibeniku te neke narodne pjesme iz svoga repertoara (npr. Al je fino, to tukuljsko vino).

Zatim je predana riječ pjesniku koji je tijekom svog izlaganja, naizmjenično na hrvatskom i mađarskom jeziku, upoznao

slušatelje sa svojim životnim putem i radnim postajama, odnosno o počecima pa i permanentnom nastavku svoga književnoga djelovanja sve do danas. U međuvremenu je čitao pjesme iz svojih pet dosada objavljenih samostalnih zbirki kao i neke prijevode na mađarskom jeziku. Tako su nazočni imali prilike od bivše učenice „naše gimnazije” i folklorne plesačice umjetničkoga plesnog ansambla „Luč” Žuže Marić poslušati stihove na koje su pjesnika inspirirali doživljaji i susretanja s novim prijateljima iz davne, 1953. g., pod naslovom: Tukulja. Pjesnik je, uz podsjećanje na kasnije česte boravke među Tukuljcima, pročitao i omiljene stihove Na kovinskom Dunavcu.

U znak zahvalnosti za odaziv književnika i pjesnika (inače na prvi osmišljeni program Tukuljskoga hrvatskog izvornog društva) gradonačelnik Hoffman na koncu večeri izrazio je svoje zadovoljstvo na brojnom posjetu, odnosno uz predaju poklon-vrča namijenjenom gostu večeri, pozvao svakoga i na naredne slične programe Društva kao i na domjenak koji je protekao uz ugodno druženje te uz tamburaški orkestar Prikovac Stipana Agića, predsjednika Tukuljskoga hrvatskog izvornog društva, i improviziranu plesanicu razdragane mladeži.

uredništvo

Plesna skupina lukoviške osnovne škole

KOLJNOF – Prošli vikend je u dotično selo doputovao učiteljski zbor iz buševečke osnovne škole na tradicionalni adventski posjet partnerskoj školi Mihovila Nakovića. Domaćini su im sastavili na tri dane prigodni program; prvi dan s vičero u restoranu Levanda ter s razgovorom o skupnom projektu „Zajedno u Europi“, koji se je lani ganuo u suradnji trih institucij iz Austrije, Ugarske i Hrvatske. Subotu, 1. decembra, gosti su posjetili austrijski grad Željezno i upoznali se s djelovanjem Hrvatskih novina kot i Hrvatskoga štamparskoga društva. Otpodne su skočili u Štikapron još na božićni sajam. Nedilju dopodne hrvatski pedagogi su posjetili borištovsku galeriju Trudice Domanović i mogli su se diviti božićnoj izložbi.

MJENOVNO, DOLNJA PULJA – Dolnjopuljanski folkloriši Hajdenjaki Vas srdačno pozivaju pod geslom „30 ljet partnerstva“ na svetačni adventski koncert HSPD „Podgorac“ iz Gračana, 8. decembra, subotu, od 18 uri u filešku crkvi. Drugi dan će folkloriši koncertirati na svetoj maši od 10 uri i u dolnjopuljskoj crkvi.

PETROVO SELO – U organizaciji mjesnoga ženskoga zbora Ljubičica se priredjuje sastanak kurušov u kapeli Sv. Štefana 9. decembra, nedilju. Drugu adventsku nedilju Petrovišćanov, početo od 14.30 uri će glazbeno polipšati kuruš pedagogov iz Sambotela, crkveni zbor iz Vépa, jačkarni zbor iz susjedne Eberave ter zbor Svetoga Trojstva iz Oladbe, kot i domaćini.

ŠOPRON – Hrvatska manjinska samouprava varoša Šoprona priredjuje adventski koncert 7. decembra, petak, u 18 uri u mjesnoj crkvi Sv. Duha sa sudjelovanjem KUD-a Turopolje ter s pjevači Ogranka Seljačke sloge iz Buševca.

BEČ – U glavnogradskom Gradišćansko-hrvatskom centru 10. decembra, pondiljak, u 18.30 će se održati generalna sjednica Hrvatskoga štamparskoga društva. Zatim slijedi promocija Kalendara Gradišće 2008 ter izdanja dušobrižnika Antona Slavića, rodnom iz Plajgora. Pjesničku zbirku pod naslovom *Plajgorski zvonik* je tiskala Croatica, a predstaviti će ju povjesničar, akademik dr. Nikola Benčić.

ŠOPRON – U gradskoj knjižnici Istvána Széchenyia 10. decembra, pondiljak, u 17 uri se predstavlja nova knjiga Bertalana Andrása Székelya, glavnoga savjetnika Ministarstva prosvjete. Izdanje pod naslovom *Néphen, nemzetben* more biti interesantno i za narodne grupe u Ugarskoj, zato i čekaju Gradišćanske Hrvate na promociju.

Veliki jubileji

Dvadeset i peta obljetnica utemeljenja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Pečuhu i Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe

Mišo Šarošac, voditelj Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe

Prije dvadeset i pet godina starinska poljoprivredna zadruga na čelu s Đusom Dudašem na svojoj je skupštini završnog obračuna odlučila udovoljiti molbi pečuških Hrvata, uime kojih su nastupali Marko Kovačević, Franjo Borš i Stipan Filaković, kako će svoju nekretninu u Ulici Tamása Eszea br. 3 pokloniti tadašnjemu vijeću grada Pečuha kako bi pečuški Hrvati imali svoj dom u kojem bi se okupljali. Danas je ta nekretnina u vlasništvu grada Pečuha i djeluje u okviru Pečuškoga centra za kulturu čiji je sastavni dio i djelatnost Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u kojem se odvijaju mnogobrojne aktivnosti vezane za život Hrvata u tome gradu i Mađarskoj. Djeluje knjižnica s velikim fondom knjiga, više od dvije tisuće naslova, održavaju se promocije, susreti, tribine, izložbe, književne večeri, vjerski susreti, djeluju mnoge hrvatske civilne udruge, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe utemeljen 1983. godine, kružok vezilja spomenutoga kluba utemeljen 1985. godine, organiziraju se

Hrvatski dani već domalo 20 godina, adventski koncerti, svete mise na hrvatskom jeziku, vinska natjecanja, proslave Svete Lucije, festivali, posreduju se gostovanja hrvatskih kazalištaraca i još mnogo toga. Kako reče donedavni predsjednik kluba Augusta Šenoe, koji je 24 godine bio na njegovu čelu Mišo Hepp, u proteklih 25 godina više od pola milijuna posjetitelja prošlo je kroz prostorije pečuškoga Hrvatskog kluba. Danas je na čelu Kluba Mišo Šarošac koji je već 18 godina zaposlen u Klubu. Na poticaj pečuških intelektualaca, od 3. prosinca 1983. klub nosi ime velikoga hrvatskog književnika Augusta Šenoe koji se onodobno školovao i u Pečuhu, a čije poprsje krase klupsko dvorište. O proteklih godinama mnogo toga možemo saznati prolistamo li knjige dojmova koje se nalaze u Klubu s fotografijama i novinskim napisima o tisućama programa koji su se odvijali i odvijaju se i danas u njemu.

Svečana proslava obilježavanja velikoga jubileja Hrvatskoga kluba i Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe upriličena je 30. studenog u predvorju pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. Došli su mnogi Hrvati, među njima i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj sa svojim suradnicima, ravnateljica Pečuškoga centra za kulturu Andrea Brückler Lakner, muzički pedagog Ferenc Várnai koji je godinama pomagao i pomaže rad narečenoga zbora. Kroz proslavu vodila nas je članica zbora, knjižničarka Hrvatskoga kluba i motor-pokretač mnogobrojnih hrvatskih aktivnosti, neumorna Eva Filaković.

Dvadeset i pet godina, kazala je ona, prošlo je kao tren, prolazi čarobnost života, i mladost, i ljubav i svečanost, svi dani i godine nanizali su se u ogrlicu od prekrasnih 25 bisera. Dvadeset i pet godina provedenih u

Marta Rohonczi,
voditeljica zbora

zajednici koja nosi ime Hrvatski klub Augusta Šenoe i Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe.

Kada govorimo o zboru, trebamo kazati kako je obilježje pečuškoj proslavi dao upravo Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe s prekrasnim blokovima pjesama uz pomoć Orkestra Vizin koji danas prati zbor, uz pomoć Tamburaškog sastava Baranja koji je često pratio zbor na nastupima i na klupskim svečanostima, te uz pomoć Mješovitoga pjevačkog zbora Ladislava Matuška iz Kukinja i KUD-a Dubrava iz Semelja. Prigodna izložba starih fotografija i hrvatskih tkanja, dijapozitivi na velikom platnu izmamilu su sjećanja i suze u očima mnogih koji su se te večeri okupili. Sjetili smo se i preminulog voditelja zbora Ladislava Matuška i preminulih pjevačica zbora Anice Jakšić i Kate Ivanković minutom šutnje.

Već deset godina zbor, koji broji dvadesetak pjevačica, vodi profesorica Marta Rohonczi. Zbor je snimio minute radijskog i televizijskog programa, nastupao u mnogim državama Europe, nebrojeno puta u matičnoj domovini Hrvatskoj i po Mađarskoj, i u našim hrvatskim sredinama i na mnogim festivalima, uvijek s velikim uspjehom. Svakoga tjedna su probe, prekrasna izvorna narodna nošnja i izvornost hrvatske pjesme njegova su obilježja bila i ostala. Brojne hrvatske svete

Eva Filaković, motor-pokretač
zborskih aktivnosti

mise pjevane po našim crkvama, hodočašća, posjet Svetom Ocu u Vatikan i pjevanje pred auditorijem od deset tisuća ljudi, samo su djelići iz aktivnosti u proteklih 25 godina.

Obraćajući se nazočnima, predsjednik HDS-a Mišo Hepp naglasio je značenje Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, a u znak zahvalnosti slavljenu je poprsje Augusta Šenoe darovao Đusi Dudašu, nekadašnjem predsjedniku starinske poljoprivredne zadruge koji ima goleme zasluge što pečuški Hrvati već 25 godina imaju svoj dom. Na pozornici u zajedničkoj pjesmi našli su se svi oni koji su pjevali i svirali uza Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe te večeri. U svom obraćanju publici današnji predsjednik Kluba Mišo Šarošac naglasio je kako Klub nije samo zbor, nego se osvrnuo na raznolikost klupskih događanja i klupskih okupljanja, na njegove prostore od prekrasnih podrumskih prostorija, preko maloga izložbenog prostora u prizemlju, dvorane na prvom katu i knjižnice u potkrovlju.

Ako jednom zakoračite u prostore Hrvatskoga kluba, osjećat ćete se kao kod kuće jer iz njih diše toplina, hrvatska toplina i hrvatska riječ. A sve se to moglo osjetiti i na svečanoj proslavi dvadeset i pete godišnjice Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe.

Branka Pavić-Blažetin

HRVATSKI ŽIDAN – Zadnji mjesec ljeta će biti gust i za Židance ki 7. decembra, petak, pozivaju k obilnomu stolu najzrelije stanovnike sela. Mjesna samouprava ovom prilikom čeka kih sto ljudi, kim će prikazati školari dvojezični kulturni program, a Židanski bečari će im zaguslati za dobru volju. Organizatori svenek bogatim dar-paketom iznenadjuju pozvanike. U kulturnom domu 14. decembra, petak, početo od 17 uri čekaju sve zainteresirane ki bi svojom šikanošću napravili najbližnjim različite rukotvorine za božićni dar. Ovde će svi imati mogućnost i kupiti razne stvari od meštrov. U 19 uri Kulturno-umjetničko društvo iz Genče prikazat će betlehemsku igru. Polag njih će nastupiti i mišani zbor Peruška Marija ter Židanski bečari. Seoski Božić će biti održan 22. decembra, subotu, za dicu će lutkarsko kazališće iz Šoprona prikazati božićnu igru, a svako dite ispod 14 ljet starosti dobit će od samouprave i paket darov.

KOLJNOF – U ovom sridnjegradišćanskom naselju 30. novembra, petak, su se začele pripreme na seosku božićnu svetačnost. Toga dana uvečer se je postavilo na Glavnom trgu veliko božićno drivo (kriskindl), koje je svako ljeta dar drugoga seoskoga privatnika. Samouprava Koljnofa pred Božić svenek misli i na najstarije stanovnike naselja. Ovpust su pozvani 7. decembra, petak, penzionisti iznad 60 ljet starosti, kih je 311, po informaciji načelnika Franja Grubića. Od samouprave dobiju dar i seosko peljačtvo će je pogostiti, a s jačkami će je pozdraviti i folklorno društvo iz partnerske općine Buševac. Kulturni program daju školska dica, tamburaši i ženska klapa Golubica. Još ovoga vikenda 9. decembra, nedilju, otpodne početo od 15 uri na Glavnom trgu se očekuje Mikula. Na doček, i po male poklone dojdju dica, a za odrašćene se nuka zakipljeno vino i poharaji.

Imenik članova Pjevačkog zbora Augusta Šenoe:

Ildiko Bošnjak-Balaž	Ágnes Guttengeber
Bernadett Berki	Luca Járomi
Zsuzsanna Borbás	Katalin Kálmán
Marija Bošnjak	Milica Klaić-Taradija
Anica Daloš	Anica Pavić
Janja Divjak	Márta Sándorka-
Kata Divjak	Rohonczi
Eva Filaković	Anica Šakan
Marta Grošić	Vesna Velin

HOŠIG na turneji u Gradišću

Budimpeštanska hrvatska škola već godinama obilazi naša hrvatska naselja u Mađarskoj. Nedavno, 23-24. studenoga, predstavili smo se u Bizonji, Kemlji i Koljnofu. Uz bogat kulturni program koji priprema nastavnica Marija Silčanov-Kričković, ravnateljica ukratko govori o sustavu izobrazbe, o izvannastavnim aktivnostima, postignutim uspjesima, našim prijateljskim vezama i gostima koji posjećuju našu ustanovu.

Cilj je tih turneja prije svega predstavljanje HOŠIG-a te dalje upoznavanje naših naselja i osnovnih škola odakle nam dolaze učenici. Domaćini su nas i ovaj put lijepo dočekali, ugostili te upoznali nas s radom njihove škole, koju smo i pogledali. Publika se u lijepom broju okupila i velikim pljeskom izrazila svoje zadovoljstvo prema našem programu. Naš boravak u Gradišću zaokružilo je upoznavanje s gradom Šopronom kroz koji nas je vodio dr. Franjo Pajrić koji je neprestano isticao podatke i događaje vezane za Hrvate u prekrasnom gradu umjetnosti. Veselo, punih prekrasnih događaja smo se vratili kući. Bilo nam je lijepo, hvala našim domaćinima!

SUBOTICA – Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice organizira predstavljanje sedmoga sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, koje će se održati u petak, 7. prosinca, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati. Na predstavljanju sveska govorit će apsolventica etnologije i engleskoga jezika Filozofskoga fakulteta u Zagrebu Biserka Jaramazović, predsjednica Hrvatske čitaonice u Subotici prof. Katarina Čeliković, te mr. sc. Krešimir Bušić, s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu.

Hrvatski dan 2007 na Vancagi

Natjecanje hrvatskih učenika i književna tribina

Goste književne tribine i okupljene pozdravio je ravnatelj Joso Ostrogonac

U organizaciji Općega prosvjetnog središta na bajsokj Vancagi, u petak, 23. studenog, održan je već tradicionalni Hrvatski dan u okviru kojega je održano jezično natjecanje i plesanična za učenike koji hrvatski uče kao predmet.

U ranim popodnevним satima 70-ak učenika nižih i viših razreda nadmetalo se u poznavanju hrvatskoga jezika kroz igru, kviz, jezične i govorne vježbe, rješavanjem usmenih i pismenih zadataka. Po dobi pripremljeni su zadaci koji pokrivaju sve ono što se uči preko godine. Tročlane učeničke skupine natjecale su se pod zabavnim imenima. Tako su u nižim razredima 1. mjesto osvojila Tri dječaka, 2. Zlatne djevojčice, a 3. Srebrni anđeli. U višima 1. mjesto osvojio je Stipo i mačkice, 2. Galebovi, a 3. su bile Kruščice. Najbolji su dobili diplome za postignuti uspjeh, te majice s natpisom Hrvatski dan 2007 Vancaga, sa slikom tamošnje škole.

Za učenike je priređen i mali domjenak, a nakon proglašenja rezultata upriličena je i hrvatska plesanična. U nizu predavanja koja se tijekom jeseni održavaju u okviru gospodarske gimnazije, u 17 sati održano je i predstavljanje knjige dr. Ivica Đuroka *Nacija, država i narodnosti u Titovoj politici*, koja je izašla početkom godine u izdanju Croatiae. Na temu Titova narodnosna politika, gosti tribine bili su autor dr. Ivica Đurok, dr. Mijo Karagić, koji je ukratko predstavio knjigu, a okupljenima se obratio i Čaba Horvath, ravnatelj izdavačke kuće Croatiae.

Dio učenika nižih razreda

U ocjeniteljskom sudu bili su mjesni nastavnici

Dr. Mijo Karagić umjesto predstavljanja knjige potaknuo je okupljene prije svega da pročitaju knjigu jer, kako uz ostalo reče, samo nakon toga može se raspravljati o njoj. Naglasivši da je to možda prva knjiga koja jedan svoj dio posvećuje problematici odnosa Josipa Broza Tita i južnih Slavena u Mađarskoj, koji se razlaže u ovoj knjizi. Dr. Ivica Đurok pokušao je iznijeti razloge zbog čega se posvetio ovoj temi, tko je zapravo bio Tito, i zbog čega se još uvijek govori o njegovoj osobi, za razliku od velikih diktatora 20. stoljeća koji su nestali zajedno s vremenom u kojem su živjeli. Kako uz ostalo reče, posebna je njegova vrlina bila vješto balansiranje između naroda i narodnosti bivše Jugoslavije.

Hrvatskom danu u Baji odazvao se i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, a na tribini su se uz mještane okupili i predstavnici hrvatskih samouprava iz okolnih naselja. Nakon predstavljanja upriličen je i razgovor na naznačenu temu, a nekolicina sudionika podijelila je svoje mišljenje i dojmove na proturječnu osobu Josipa Broza Tita, diktatora, ali i velikog državnika. Svoje dojmove s okupljenima podijelio je i Stipan Švraka koji je, kao bivši dužnosnik veleposlanstva Mađarske u Beogradu, imao prilike više puta pribivati susretima s Titom. Kako nam reče ravnatelj Joso Ostrogonac, Hrvatski dan uklopljen je u program vezan za ime Bálinta Bellosicsa koji je početkom 20. stoljeća pokrenuo gospodarsku gimnaziju za poljodjelce toga bajsokog prigradskog naselja. Naime, Vancaga je tada bila središte tih aktivnosti, a taj sadržaj obnovljen je prije nekoliko godina, rado posjećen i od Vancážana i Bajaca. Idućega petka, 30. studenog, u okviru tih dana priredit će se susret i natjecanje vinara, kao i gastronomska večer, a još prije Božića otvorit će se prigodna izložba, organizirati prigodni program.

Već su počele i pripreme za Bunjevačko prelo koje će se na Vancagi prirediti sredinom veljače. Svirat će Bereški tamburaši i Orkestar Čabar, a nastupit će mjesni učenici i Pjevački zbor Semarkuše iz Šikloša.

S. B.

Sveti Nikola – omiljeni svetac među djecom

Sveti Nikola, Santa Claus, Christmas-man, Pepe Noel – ljudi sva ta imena dovedu u vezu s likom poznatoga kršćanskog sveca – Svetog Nikole.

Ne dolazi sa Sjevernog pola, nego sa Sredozemlja

Mnogi zamišljamo kako Sv. Nikola živi na Sjevernom polu, gdje je okružen vilama i sobovima. Ali pravi Sveti Nikola živio je u toplom i sunčanom gradu na Sredozemnom moru, u današnjoj Turskoj. Rođen je u gradu Patri 245. g. Kada je bio mlad, njegov je otac umro i ostavio mu veliko bogatstvo. Umjesto da ga potroši na sebe, Nikola je kriomice počeo pomagati svima kojima je trebao novac, posebno djeci.

Početak legende

Nikola je postao biskup grada Mira u Likiji (današnji naziv toga turskog grada je Demre). Nikoli se pripisuje više čudotvornih djela, kao što su spašavanje mornara od utapanja i uskrnuće trojice dječaka koje je ubio zli mesar. Poslije je proglašen svecem zaštitnikom djece, mornara, učitelja, studenata i trgovaca.

Anna Heuschmidt
2. razred, HOŠIG

Legenda – darovi u čarapi

Neki plemić koji je imao tri kćeri zapao je u siromaštvo. Kćeri nisu imale izgleda za udaju jer otac nije imao čime platiti njihov miraz, što je tada bio običaj. Jedne je noći Sveti Nikola ubacio vreću zlata kroz prozor. U njoj je bilo dovoljno zlata za jednu kćer. Sljedeće noći ubacio je još jednu vreću zlata, za drugu kćer. Treće noći prozor je bio zatvoren, stoga se Sveti Nikola popeo na krov i kroz dimnjak ubacio još jednu vreću zlata. Sljedećeg jutra kćeri su pronašle zlato u čarapi koju su ostavile da se osuši pokraj vatre. Otada se uoči Božića na kaminu ili peći ostavlja čarapa.

Sveti Nikola i Djed Božićnjak

Legenda o Svetom Nikoli, koja kaže da je potajice darovao miraz trima sestrama, smatra se izvorištem starog običaja: da se na noć Svetog Nikole (6. prosinca) krišom ostavljaju darovi. Zatim je taj običaj prenesen na sam Božić pa odatle potječe veza između Božića i Djeda Božićnjaka.

beta

Sonja Červenji
2. razred, HOŠIG

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Firčehaza

Sijanje pšenice, simbol novog života

Uz dan Svete Barbare (4. prosinca), odnosno Svete Lucije (13. prosinca) povezani su i neki adventski običaji. Jedan od njih je sijanje pšenice koja će, nakon što iznikne, biti ukras u kućama i crkvama u vrijeme svetkovanja Božića.

Simbolika tog običaja potječe iz pretkršćanskih vremena, posrijedi je priželjkivanje bogate žetve. Prema narodnom vjerovanju gustoća iznikle pšenice i zelenilo njezinih vlati predskazuju bolju ili lošiju iduću žetvu. Krhke zelene vlati simbol su novog života jer označavaju novi život koji se daruje ljudima nakon rođenja Isusa Krista.

Lucijino svjetlo (i onda kada su noći duge, a dani kratki) navješćuje veliko svjetlo božićne noći koje uskoro dolazi. U narodu se Svetoj Luciji pripisivala velika moć, jer se vjeruje da ona zimskom suncu vraća snagu, odnosno svjetlost koja zagrijava smrznutu zemlju. U narodu također vlada uvjerenje da će iduće godine u pojedinim mjesecima vrijeme biti onakvo kakvo je bilo tijekom 12 dana od Svete Lucije do Božića.

Réka Aranyi
2. razred, HOŠIG

PODRAVINA – Pošumljivanje manje rodno tla u podravskim naseljima (hrvatskim i mađarskima), kako nas je izvijestio Ladislav Vertkovi, član daranske Hrvatske samouprave, otpočelo je 1994. godine. Na poticaj Europske unije za svaki hektar površine gdje je obavljeno pošumljivanje dane su osobe dobile 1900 eura. Naravno, cilj je pošumljivanja da se dobije što više šumskih površina koje će proizvoditi velike količine dušika. Tako ponovno stasaju nove hrastove i jasenove šume. Kako doznajemo iz nedavne izjave mađarskih službenih organa, 2007. godina bila je prva kada je područje pod šumama poraslo, a nije se smanjilo. Imajmo u vidu da drvo za ogrjev služi i kao alternativna energija, a ona je jeftinija od plina. Veća su pošumljivanja obavili: Martinčanin Mišo Silović na 150-ak hektara u potonjskom i dombolskom hataru; Lukoviščanin Joška Tolnai na oko 25 hektara površine u svom selu, a Ladislav Vertkovi ove je godine zasadio na 12 hektara bivših nekvalitetnih oranica rasad hrasta i jasena, uglavnom u lukoviškom i daranskom hataru. Podravina se i na ovaj način vraća svojim „korijenima“.

ZAGREB – Godišnje priznanje Hrvatske matice iseljenika «Najselo» pripalo je Novom Slankamenu u Srijemu, u kojem danas živi oko tisuću Hrvata. Priznanje je uručeno na svečanosti koja je u subotu navečer održana u Hrvatskom domu, sjedištu mjesne hrvatske udruge «Stjepan Radić». Nagradu je u ime društva primio predsjednik Ivan Rukavina. Predstavnica Hrvatske matice iseljenika Marija Hećimović kaže da je prepoznato da u Slankamenu postoji stogodišnja neprekinutost u čuvanju običaja, tradicijske kulture i jezika. Do 1991. godine većinu življa Novoga Slankamena, točnije 65 posto, činili su Hrvati, no tijekom rata na prostoru bivše Jugoslavije, većina njih je protjerana ili se pod pritiskom iselila u Hrvatsku. Danas to naselje ima 3.500 stanovnika, od toga 20 posto njih su Hrvati. Nagradu «Najselo» HMI-a, prije Novoga Slankamena, dobio je Tavankut 2002. a dvije godine poslije i Bački Monoštor.

BUDIMPEŠTA – U Književnom muzeju „Petőfi” u Budimpešti 5. prosinca održana je radna konferencija na temu: Uporaba Europske regionalne ili manjinske jezične karte u Mađarskoj. Predavanja su se doticala ovih tematika: položaj jezika nacionalnih manjina u obrazovanju, uporaba jezika u medijima, položaj jezika Roma, odnosno o važnosti sveobuhvatne jezične politike nacionalnih manjina.

Nezaboravni kulturni doživljaj u Lukovišću

„Dan starih 2007” u podravskom Lukovišću 24. studenog (subota) imao je ove odlike: dobru posjećenost, visoki profesionalizam, *hrvatski karakter*, suradnju, integriranje i početak, odnosno nadobudni nastavak. Bilo je to zapravo prijateljsko druženje uz dobro osmišljeni program, zahvaljujući *Margiti Esze* i članovima kulturne udruge Drava, koja nastavlja staru, iskonski bogatu tradiciju podravskih Hrvata, uz doličnu mjeru snošljivosti obitelji folklorša. Oni se, naime, sastaju svakog petka radi uvježbavanja starih hrvatskih melodija i plesova. Podravski čovjek pak brzo „uhvati ritam”.

No, da se ritam uhvatio na pozornici, dalo se i očima zamijetiti, ušima čuti, dok je rukama plješući valjalo bodriti mlade i starije, ali nikad stare, barem u srcu i duši, tj. naše izvođače. Mjesna Hrvatska manjinska samouprava i poglavarstvo izdašno pomaže svoje folklorše KUD-a Drava koji dolaze i iz susjednih sela: Potonje, Novog Sela i Brlobaša.

Počelo je s lijepom svetom misom na hrvatskom jeziku zahvaljujući dragim velečasnima *Franji Pavlekoviću* u Pečuhu, rodom iz Novog Sela, i *Norbertu Nagyu*, velečasnom u Martincima, rodom iz Vojvodine. Iz Svetog pisma čitala je *Janica Lövényi*, rodom iz Novog Sela, te velečasni Nagy, a na početku misnoga slavlja vjericima se na mjesnom narječju obratio velečasni Pavleković zahvaljujući na pozivu. Naš je pak velečasni propovijed održao na hrvatskome standardu, ističući kako smo mi, Podravci, Hrvati, i trebamo biti ponosni na svoje hrvatsko podrijetlo i nacionalno obilježje. „Hrvati su pravi vjernici i valjani katolici koji se trebaju očuvati, očuvavši i svoju vjeru,” glasila je njegova poruka, koja je potvrdu dobila i prigodom otvaranja večeri kada je Margita Esze to ponovila. Neke stvari trebamo ponoviti i više puta, u vrtiću, u školi i u svim prigodama, jest da smo *Hrvati*.

U obiteljskom domu, još prije početka škole, kada je velečasni Pavleković bio dječak, prije svakog zajedničkog objeda njegov se otac prekrižio, što su ponovili ostali članovi obitelji a nakon molitve se sjelo za

stol, zahvalivši se na skrbi našem Gospodinu. „Ako pitate nekog Poljaka koje je nacionalnosti, on će vam reći da je *katolik*, ako ga pitate koje je vjere, on će vam reći da je *Poljak*”, istaknuo je velečasni, naime, Poljacima potpuno je svejedno kaže li se za njih da su katolici ili Poljaci. „Šaljite svoju djecu u crkvu”, poručio je roditeljima one djece koja se okupila u lijepom broju, ne samo stariji, jer gdje ima starijih, mora biti i djece, reče nam on u lukoviškoj crkvi u kojoj, prema mojoj ocjeni, davno se služila hrvatska sveta misa, možda prije petnaestak godina za vrijeme požrtvovanog djelovanja Marka Bubala. No sjećam se kao dijete (čitaj pedeset i nešto godina) jedino su se „večernice” (večernje) održavale na hrvatskome.

Bez ikakve dvojbe svećenici su tom prigodom, i svojom misijom, u nama osnažili *vjeru* i *uvjerenje* da trebamo ostati svoji na svome, te nas hrabрили kako su to radili nekoć i stari kršćani upućeni jedni na druge.

Nakon duhovnog preporoda u mjesnoj crkvi, u domu kulture doživjeli smo pravi kulturni preporod. Ne znam jeste li primijetili da, ne znamo zbog čega, nema naprosto odgovora da Hrvati u Mađarskoj zadnju godinu dana, možda i nešto više, doživljaju svoj kulturni preporod, procvat svoga hrvatskog bića. Naravno, pri tome se vraćaju svojim korijenima, nepatvorenim i čistim izvorima. Oni su, vjerovali ili ne, uvijek najpogodniji i jedino pravi da se hrvatski čovjek očuva i pokaže u punoj snazi svoje pjesme, plesa i riječi. No valja reći da na pozornici ne samo da su se pojavili stariji folkloršaši nego i školarci, čak i najmlađi iz vrtića. Ohrabruje nas činjenica da su pojedini učenici nešto još prije u crkvi, dok su pod „pavinima” (crkvenim barjaticima) stajale mlade žene u lijepoj podravskoj nošnji: „našnjitanj rubači”, kao pijetlova krv crvenim „rukavima”, dok su na leđima imale bijeli ili crni „šrtncenjak”. Neki su dječaci u bijelim gaćama i „sajici” (prsluk) došli na misno slavlje, te su kasnije izveli razne vatrene plesove na pozornici doma kulture, a ja sam stekao dojam kao da lete u zraku, da im noge i ne dodiruju zemlju tijekom križanja, a na taj način kao da više i

ne pripadaju ovezemaljskim sferama, već nekome čarobnom vilinskom svijetu, naime, u plesu mogli bi olako savladati nesavladive vile koje su nekoć i ovdje otimale lijepe dečke i odvodile ih u svoje carstvo. Njima je obično svirao vragolasti gajdaš kojeg su lijepo darivale.

Imamo i nagrađenih – Bilo je ovdje i dirljivih, lijepih ljudskih trenutaka kada je dodijeljeno odličje, uz skroman novčani prilog, zaslužnom učitelju i dugogodišnjem članu i utemeljitelju KUD-a Drava *Milano Popoviću*, rodom iz baranjskog Olasa. On je poslije gradišćanske Bizonje došao u podravski Brlobaš, gdje se oženio, te nastavio svoj poziv u Novom Selu, a kasnije u lukoviškoj okružnoj školi. Dvije kćeri su mu postale nastavnice hrvatskoga jezika. Nagrada je upriličena i neumornom maestru *Pavi Gadanjiju*, „dudašu“, koji je sam izradio svoje glazbalo. Doznali smo da potječe iz siromašne obitelji iz Novog Sela. Kite cvijeća uručene su svima koji su svojim samoprijegornim i požrtvovanim radom pridonijeli procvatu hrvatskog folkloru u ta četiri podravska naselja. Čestitamo i hvala im!

Skrb i promatrači – Naravno, priredbu su uveličali i dopredsjednik Hrvatske državne samouprave Đuso Dudaš i Jozo Solga, predsjednik Skupštine hrvatskih udruga u Šomodju, te neki članovi hrvatskih samouprava u Daranju, Dombolu, Izvaru itd. Uvjeren sam da su se svi oni s lijepim uspomena i doživljajima vratili u svoja naselja te da će nešto *poduzeti*, ako već i nisu, kao što su i njihovi zemljaci iz te pitome Podravine.

Nenadmašive nove koreografije, kazivanja priča na mjesnom dijalektu – Ne znam kako vi doživljavate neke nove koreografije. Bit ću iskren, izvedbe nekih koreografija na mene ostavljaju dubok dojam, poglavito ako su dobro osmišljene i mogu zadovoljiti kriterij da na vjerodostojan način prenose tradicionalno i izvorno folklorno blago, uz umjetničku slobodu koreografske kreativnosti. Ovaj put je *Lenard Traum* uradio dosada neviđeno! Njegovi su na scenu postavljeni obredni plesovi i pjesme podravskih Hrvata bili pravi doživljaj. Izvedeno je „vuzmeno

kolo“ koje sličići hodu, jer mu je prvobitna namjena bila *hoditi-roditi*, znači, osigurati urod na poljima i radanje zdrave djece u obitelji. Šamanski trans osmišljen je pak prigodom izvedaba predivnih ivanjskih pjesama i kola. U cikličnom obredu 24. lipnja, kada se zapjevalo „Na Ivanje ne radim u ranje“, zapravo za vrijeme ljetne ravnodnevice, zabave pokraj Drave nisu manjkale u neobuzdanostima mladeži. No, sve o svemu, koreograf Traum dočarao nam je ipak nešto novo. Njegove koreografije zavređuju pozornost struke.

Sprega – Moram reći da u tome nekoć čisto hrvatskom selu u lijepom broju žive u slozi s našim Hrvatima Romi i Mađari te se oni skupa integriraju u nove strukture, odnosno, biraju si nešto što može karakterizirati njihovu snagu, istovremeno i jamčiti pravi uspjeh i opstojnost. Naše su folklorše svirkom pratili čuveni tamburaši Orkestra „Vizin“ iz Pečuha. I njihovo sudjelovanje u programu bila je garancija za uspjeh.

No palile su i predivne hrvatske pjesme, poglavito podravske, te sam i sâm pjevao s lijepim ženama, djevojkama i dečkima. I, naravno, ne bi bio postignut pravi ugođaj bez svirke na gajdama, hoću reći na „dudama“ Pave Gadanjija. Neki ga je dječak glasno bodrio iz gledateljskih redova, a uvijek nasmijani „bačo Pavo“ je najprije napuhao dosta zraka u gajde da potom vješto prebira na „piskima“, koje pravi od „bezga“ (bazga) i prži ih na masti „ko fašenske fanke“, dok je „rog“ brundao, baš kao neki stari djed.

Na mjesnome lukoviškom narječju školarac *Mate Balogh* izveo je šaljivu priču *Ko raška seče...* Pripovijest se, a i sam njezin izvođač, eto, i na taj način integrirao u cjelokupni program, dok je pripovijest tiskana u knjizi ponovno oživjela... Bio je to dokaz da se hrvatski jezik može dobro naučiti, uvježbati, samo mu treba posvetiti dovoljno pozornosti i truda.

Naravno, naši stari su na svom blagdanu i blagdanu *hrvatske riječi i kulture* do mile volje uživali u programu te prešli u blagovonicu, nastavivši druženje uz večeru.

Đuro Franković

BAJA – U organizaciji Skupštine Bačko-kiškunske županije, u petak, 14. prosinca 2007. godine, u Općeprosvjetnom središtu Nijemaca u Mađarskoj (Ulica Duna 33) u 17 sati priredit će se već tradicionalni Dan manjina, uza svečani program i prijam za uzvanike. Očekuje se da će okupljene predstavnike manjinskih samouprava i narodnosnih udruga pozdraviti dr. Gábor Bányai, predsjednik Županijske skupštine. Nakon pozdravnih riječi, u prigodnome kulturnom programu nastupit će Plesna skupina vrtića i učenici 6. razreda Općeprosvjetnoga središta Nijemaca u Mađarskoj, TS «Racke žice» (Dušnok), KUD «Veseli Santovci» (Santovo), Crkveni pjevački zbor Animato iz Dudvara (Nemesnádudvar), Slovačka plesna skupina «Duga» (Kiskőrös) i Ciganska kulturna udruga „Neve Serhaja“ (Kiskunhalas).

BALATONFÜFRED – Forum za javnost i javnu naobrazbu Jókai u Balatonfüredu pozvao je za predavača Đuru Frankovića da održi svoje izlaganje o azilu Imrea Nagya 1956. godine. Učenicima mjesne stručne škole taj je predavač 7. prosinca govorio o proizvođačima vina kod Hrvata u Mađarskoj, te o patronima vinogradara i vina. Narečeni forum utemeljen je 1999. godine; od svog osnutka pa sve do danas ima za cilj svojim građanima omogućiti snalaženje u sve složenijem svijetu. Naime, svjetonazor i djelatnost ove udruge određuje višestranačje u postojećoj parlamentarnoj demokraciji, pravno državljanstvo, sloboda mišljenja i govora, snošljivost prema drugima, širenje i zaštita mađarskih nacionalnih interesa i pružanje pomoći glede europske integracije. Svoja su izlaganja, među ostalima, dosada održali poznati mađarski stručnjaci Etele Baráth, arhitekt, Endre Czeizel, liječnik, genetičar, Mária Ormos, povjesničarka, György Moldova, pisac.

ŠOPRON – U tom je gradu proradio trojezični privatni vrtić pod imenom „Kanica“ koji prima djecu dobi od tri do šest godina. Zanimanja za najmlađe osigurat će odgajateljice na mađarskom, njemačkom i hrvatskom jeziku. U vrtić je dosada upisano 18 djece. Zanimanja na hrvatskom jeziku, tjedno dva puta, vodi umirovljena nastavnica Irenka Nađ iz Koljnofa.

Zahvala

Zaklada „Biseri Drave“ zahvaljuje svima koji su darovali jedan posto svog osobnog dohotka starinskim tamburašima. Pomoću dobivenih sredstava zaklada je financirala popravke glazbala i nabavu žica za tambure

**Koncert
Gorana Karana
i njegovog sastava
u Domu kulture „Attila József“
(XIII. József Attila tér 4)**

Hrvatska samouprava XIII. okruga
poziva Vas na
„Hrvatsku večer“
koja će se održati 15. prosinca 2007.
s početkom u 19 sati
u prostorijama Doma kulture „Attila József“
(XIII. József Attila tér 4,
postaja autobusa br. 4)
U programu sudjeluju:
Goran Karan i orkestar
Ulaznice se mogu kupiti kod
Jelice Pašić-Drajko
(mobilitel: 06-20-988-9317)

Nogomet – EP 2008 u Austriji i Švicarskoj

Hrvatska s Austrijom, Njemačkom i Poljskom

Ždrijebom skupina za Euro 2008, koji je održan u nedjelju, 2. prosinca, u švicarskom Luzernu, Hrvatska je smještena u skupinu B, igrat će protiv domaćina Austrije, Njemačke i Poljske. Slaven Bilić, izbornik hrvatske nogometne reprezentacije, ponovio je mišljenje da nema lake skupine na EP-u, ali nije skrivao da je sretan ishodom ždrijeba. «Poštujemo svaku od momčadi u našoj skupini, ali se ne bojimo nikoga. Ako se dobro pripremimo, možemo otići daleko. Vrlo cijenimo Njemačku, ali hrvatska ima skupinu vrlo dobrih igrača i može ravnopravno igrati protiv bilo koje europske reprezentacije.

Hrvatska će na EP-u 2008 u Austriji i Švicarskoj, koje će se održati od 7. do 29. lipnja, u skupini B igrati u Beču i Klagenfurtu. Prvu utakmicu hrvatska nogometna reprezentacija igrat će 8. lipnja protiv domaćina Austrije u Beču, zatim 12. lipnja protiv Njemačke u Klagenfurtu, gdje će 16. lipnja igrati i protiv Poljske.

Na otvaranju prvenstva 7. lipnja Švicarska, drugi domaćin EP-a, igrat će u skupini A u Baselu protiv Češke.

Ždrijeb u Luzernu daje dovoljno razloga za dobro raspoloženje, osobito ako uzmemo skupinu C u kojoj su se našle Nizozemska, Francuska, Rumunjska i Italija.

Vaterpolo

Bošković najbolji europski vaterpolist

Kapetan dubrovačkog Juga Croatia osiguranja Miho Bošković izabran je za najboljeg vaterpolista Europe u 2007. godini, koje dodjeljuje Europska plivačka federacija. Uz drugo, u obrazloženju stoji da je Bošković bio najbolji igrač Hrvatske, koja je osvojila Svjetsko prvenstvo u Melbourneu, a izabran je i za najkorisnijeg igrača na završnom turniru ovogodišnje Euro lige. *S. B.*

Postavljena betlehemska štalica u Petrovom Selu

Prošle subote, na najveće veselje petroviske dice, pred kulturnim domom prvi put je postavljena betlehemska štalica. Idejni otac je bio zapravo farnik Petrovoga Sela Tamás Várhelyi ki je zadobio simpatiju članov komisije Zaklade za Petrovo Selo za ov plan ter i pomoćnu ruku Crikvenoga tanača. Pred prvom adventskom nediljom je na mjesto zašao orijaški adventski vijenac, a tako jur gori prva svića svaki večer. Figure od slame su napravile šikane ruke sambotelskoga Martona Salajja, i ovako somar ter tele jur čekaju u maloj štalici novorodjenče. Uprav

tako kot i petroviska dica ka na poziv dušobrižnika pašću se sve već dobrog napraviti u ovo adventsko vrime, npr. ići na zornicu, bolje poslušati starinu, već pomagati u školi, ili doma. Za svaki dobi čin moru u crikvi k sebi zeti svezani paket slame sa zlatnom pantljikom, kojega će moći staviti u jaslice da Spasitelj dohadja u ugodnu toplinu. Za like Sv. familije će se poskrbiti Barbara Geošić, a konačni izgled će, naravno, nek 24. decembra, pondiljak, otpodne, u okviru svetačnosti dobiti petroviska betlehemska štalica.

-Tiho-

Božićni koncert Pečuh 2007

u organizaciji MTV – Hrvatske redakcije
Pečuh

Hrvatskoga kazališta u Pečuhu
Generalnoga konzulata Republike Hrvatske
u Pečuhu

Srdačno očekujemo Vas na Božićni koncert
u Pečuhu, koji će se održati u subotu
15. prosinca 2007. u 19 sati

Mjesto koncerta:
Aula Pečuškoga medicinskog fakulteta
(Pečuh, Ul. Szigeti 12)

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsvko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasniki@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi preplate na žiro račun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Preplata na godinu dana iznosi: 5200.– Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270